

væsnetts overordnede, Fængselsjelsfaberne rundt omkring i Landet for deres menneskefærlige Virksomhed? Hvorfor ophøjer man de Mænd og Kvinder, som særlig tage sig af løsladte Tugthushænger, og hvorfor sætter man en Værd i at bidrage dertil og mener, at det er dobbelt Gave, naar man giver til Fængselvæsnetts Folk? Hvorfor? Fordi Samfundet, for saa vidt man føler noget i den Retning, har en Følelse af, at af alle Samfundets Børn ere disse de ulykkeligst stillede, og skal det have været et Forbedringshus, de have været i, saa maa man, naar de komme ud, sørge for at stille dem paa en saadan Maade, at det derved bliver dem muligt at leve rent timeligt under Forhold, hvor de ikke ligesom henvises til atter at begaa Forbrydelser indtil deres Alverdomsdage for atter at komme til et Sted, hvor de have bedre Forplejning og bedre Behandling end i ukontrollerede Arbejds- og Dvangsanstalter. Jeg siger altsaa, at den første Dyd ved dette Lovforslag er dets Mindskrænkethed, at det tager alle med indenfor en vis Alder og opad, som høre til Kategorien af virkelig ubemidlede. Jeg veed ikke, for hvilken Domstol de haanende Udtalelser skulle kunne forsvares, som man har hørt imod denne Bestemmelse om, at vi ved denne Lov ville aabne Fattigdøren for dem, der sidder indenfor denne, og tillige lukke op for dem, der have udstaaet deres Straf, Folk, der have faaet Hjælp af Fængselsjelsfaber, og andre, for mulig at bevare dem atter for Samfundet. Og saa er jeg ganske enig i den Betragtning, som den ærede Ordfører fremsatte, at idet vi hjælpe de gamle, de ældre, saaledes over det hele, ville vi højne Samfundet. Naar de, der have stridt en lang Strid, en lang Livets Strid, blive af deres Samfund modtagne paa den Maade, som Loven vil, saa borttage vi Skammen, Forhaanelsen fra Fattigdommen. Den Tankegang, der nu ofte raader, er den, at det er en Bannære at være fattig, men det vil Lovforslaget slaa ihjel. Lovforslaget siger: Det er ingen Skam at være fattig; Skammen bedømmes efter helt andre Forhold og Synsmaader. Det kan være en Skam at være rig, og det kan ogsaa være en Skam at være fattig, det bedømmes efter helt andre Synspunkter og helt andre Bestemmelser end dette Faktum, at man er rig eller at man er fattig. Det er bestedne Understøttelser, der tales om — ja det er sikkert; men dog vil det i mangfoldige Tilfælde, ja overalt, kan jeg sige, i alle Tilfælde, vil det blive hilst omkring i alle Landets Hytter, Smaasteder, hvor vi træffe den paagældende Mænd og Kvinder,

hilst med inderlig Fryd, at de kunne faa Hjælp til den Selvhjælp, som disse ærefærdige Mennesker — og det er de fleste — aldrig glemme at udøve. Vi kende saa nøje disse Forhold, navnlig paa Landet, at den Understøttelse, her bydes, hvor besteden den end er, vil i Virkeligheden i og for sig og ved den Opfordring, den indeholder til yderligere velvillig Hjælp, holde alle disse gamle udenfor Fattigvæsenet. Jeg har saa ofte hørt berettet af Politikere og Folketalere, hvor skammelig man behandlede disse hæderlige Mennesker, som have lidt for Samfundet for en altfor ringe Løn og til Tak derfor, naar de blive gamle og ublidte, blive Arbejdsinvalidere, fordi de have maattet tage mere paa sig, end egentlig deres Kræfter kunde bære, for at holde Eksistensen oppe saa længe som muligt, at man saa ikke havde nogen anden Vej at vise dem end over Fattigvæsenets Dørtærskel, hvorved de da afklædes deres borgerlige Rettigheder, der sættes i anden Klasse, ind under Lovbestemmelser, som nys ere beskrevne af det ærede Medlem fra Næstved (Veth). Hvor ofte have ikke Medlemmer fra alle Sider malet os det frem som et sørgeligt Træk i vort Samfundsliv? Men nu møder man med et Forslag, som paa en Gang og for alles Vedkommende vilde fyldestgøre de Følelser og de Tanker, hvoraf jeg maa antage, at saadanne Udtalelser ere udprunget, og første Gang vi saa møde dermed, møde vi Afvisning, ej blot fra den høje Minister, men ogsaa fra hans hele samlede Hær her i Salen. Jeg beder Dem dog betænke, hvad De gøre. Jeg kan ikke forstaa, at det er stemmende med Morallæren at være saa haard mod Samfundets Stedbørn, som jeg har hørt udtale her i Dag, at afvise det saa uvillig, som det synes, at man har Lyst til at gøre, ja saa uvillig, at vel ikke en Gang Halvdelen af Tingets Medlemmer vise saa megen Interesse for denne store Sag, at de kunne møde og deltage i Forhandlingen derom. Jeg siger det, for at det kan være noteret.

Men Betsignelsen af dette Lovforslag, den timelige, den aandelige og den moraliske Betydning, den Virkning, det har for Familielivet, gælder ikke blot de 78,000, der her ere omtalte, men det gælder alle de yngre Slægter, der ligge bagved. Hvor mangen Søn eller Datter har ikke med Sorg maattet se Fader eller Moder eller dem bægge, hvis de leve, gaa ind under Fattigvæsenet, fordi det er dem umuligt at hjælpe dem. Forholdet bliver nu ganske anderledes. Bestemmoderen med sine hundrede Kroner kan sykle med Børnene, medens Moderen da tilligemed Manden kan gaa paa Arbejde,